

EL LLENGUATGE

La reticència

El Diccionari Fabra defineix el substantiu *reticència* amb els termes següents: «Acció de callar una cosa en allò que hom diu, deixant-la, però, entendre; figura retòrica que consisteix a deixar incompleta una frase donant, però, a entendre allò que es diu». El Diccionari de l'Enciclopèdia, ultra afegir-hi unes acepcions del mot com a terme jurídic, procura afinar la segona de les definicions del Fabra sense introduir-hi, però, cap canvi ni cap addició substancials. Segons aquestes definicions, la reticència no suposa, necessàriament, desaprovació o crítica negativa, però el fet és que aquest mot s'usa cada vegada més amb aquesta significació, gairebé com un sinònim de *reserva*, és a dir, implicant un desacord envers allò que es comenta, desacord, certament, circumspèct i cautelós però, tanmateix, sovint, ben explícit.

Hi ha qui sembla decantar-se cap a rebutjar aquest valor que avui s'atribueix al mot *reticència*, com a equivalent de *reserva* —mot que, al capdavant, ha sofert una evolució anàloga en el seu significat: *expressar algú les seves reserves*, considerant el mot en el sentit primitiu, seria un contrasentit—, però abans de decidir-se per aquest rebug creiem que caldria tenir en compte diversos fets: en primer lloc, que aquest nou valor amb què s'usa el mot *reticència*, així com l'adjectiu correspo-

nent, *reticent*, resulta d'una conseqüència lògica, car hom sol donar a entendre sense dir-ho explícitament, per cautela o cortesia, allò que constitueix crítica o desaprovació; en segon lloc, l'exemple dels diccionaris francesos (concretament, el *Larousse*), en què observem una ampliació del significat tradicional del seu mot corresponent; i finalment l'ús que fan de *reticència* i *reticent* alguns autors actuals de reconeguda solvència:

...*m'he hagut de mostrar força reticent respecte a les dues maneres d'explicar la formació dels dos dialectes catalans (...)* A poc a poc, en intentar de raonar el perquè del meu desacord... (Badia i Margarit, *La formació de llengua catalana*, pàg. 8)
 ...*cedint, amb repugnància, obrant de mala gana, amb actitud reticent* (Joan Coromines, *DECLC*, «envides»),
 ...*alguns joves (...)* revisen, *reticents*, la poesia carnèria i en rebaixen els valors (A. Manent, *Josep Carner*, p. 282), *Això darrer, naturalment, ho digué amb una marcada reticència* (P. Calders, *Tots els contes*, p. 157).

Albert Jané